

Березянка Тамара Володимирівна,
 д.е.н., доц.
 Національний університет харчових технологій
 м.Київ, Україна
tvb-nuft@i.ua

ВОЛОНТЕРСЬКІ ПРАКТИКИ ПІДПРИМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Події 2014 та 2022 років виявили нетрадиційні напрямки участі компаній оліє-жирового сектору у співпраці з громадою. Але участь носила підкреслено невійськовий характер.

Відповідальність бізнесу в оліє-жировому комплексі слід розцінювати як прояв активної громадянської позиції, яку активізувала стресова ситуація.

Таблиця 1

Участь компаній оліє-жирового комплексу в подіях 2014 та 2022 рр.

Показник	Допомога постраждалим та окупованим містам	Розвиток соціальних регіонал. проектів	Комунікаційна робота (підтримка ЗМІ, інформування)	Підтримка ініціатив працівників	Відсторонення від політики
Олігопольне ядро	Виділення фізичного та речового ресурсу (транспорт, будматеріали) - 62%	Участь у відновлювальних проектах – 45%	Фінансування оголошень, інформації – 18%	Сума, зібрана працівниками подвоюється 37,5%	Відмова від фінансової підтримки військових дій, придбання зброї 43%
Крупні пп.	Виділення продукції – 56%		Оплата поліграфії – 22%	Частково – 43,8%	Допомога виключно пораненим
Середні пп.	Особиста участь – 75%				-
Малі пп.					-

Виробники харчової продукції регіонів об'єднались з метою забезпечення потреб армії та населення у забезпеченні продуктами харчування. З початку військових дій виробники активно долучаються до забезпечення продуктами харчування як військових формувань, так і штабів гуманітарної допомоги [1].

З перших днів бойових дій в Україні підприємства харчової промисловості вільних територій виконують функції гуманітарного хабу. Деякі територіальні громади надали понад 50 тисяч тонн гуманітарної допомоги у Ірпінь, Бучу, Київ, Харків, Миколаїв, Херсон та інші області.

На кожній території розгорнуто гуманітарні штаби, що допомагають переселенцям та військовим.

Мінагрополітики спільно з Мінсоцполітики розробили план забезпечення продуктами харчування усіх, хто в умовах війни потребує допомоги. Про це заявив міністр аграрної політики Роман Лещенко [2,3].

Слід відзначити, що характерною рисою поведінки крупних компаній галузі стала допомога працівникам філій, що змушені були покинути власні домівки – за даними інтерв'ю понад 70% працівників філій було переселено за кошти компаній та надано їм роботу у інших відділеннях, навіть незважаючи на відсутність вакансій (матеріальна допомога у випадку вимушеного переселення надавалась у розмірі 6000-10000 грн.). Потужні компанії надавали транспорт, одяг, фінансували оплату орендного житла.

Таблиця 2

Напрямки та масштаби галузевої та державної підтримки у кризовий час

Показник	Державна допомога	Крупні пп. *	Середні пп. **	Малі пп. **
Підтримка волонтерства співробітників, надання консультацій	Частково або декларативно	Так	На особистому рівні	
Надання техніки, транспорту, продуктів	-	так	частково	-
Відвідування поранених у шпиталях	-	-	Особиста ініціатива	
Підтримка вимушених переселенців, грн	2000	10000	6000	2000
Компенсації комунальні, щомісячно	450	1500	500	-
Застосування анти стимулів та стимулів	Вилучення заставного			

	майна,			
Компенсація за залучення до роботи переселенця за умови реєстрації в «Дія»	6500	-	-	-

- Для працівників власних філій
- ** разова допомога
Укладено за джерелом [4]

Разом із тим, підприємства харчової промисловості відмічають посилення фіскального тиску та регуляторного навантаження на відповідні підприємства галузі. Так, для підприємств, що не залишили ринок країни-агресора використовується податкова ставка з коефіцієнтом 1,5 [4].

На поточний час компанії надають гуманітарну допомогу: продуктами харчування, одягом, паливом, водою, медикаментами для населення та здійснюють періодичну культурно-інформаційну підтримку – поновлюють книжковий фонд громадських та університетських бібліотек.

Відповідальне громадянське ставлення виявлено і до мобілізованих співробітників та їх сімей: у разі призову до ВСУ в великих компаніях збережено за працівниками заробітну плату, надається підтримка сім'ям (в середньому у розмірі 7200 грн. щомісячно).

За результатами опитування, що проводилось індивідуально та у спілкуванні на спільних заходах виявлено, що найбільшим очікуванням бізнесу є надія на припинення військових дій.

Таблиця 3

Вплив військових дій для бізнес-напрямків

Показник	Напрямок впливу	Рівень впливу на сегмент,%
Підприємства олігопольного ядра	Фінансові втрати, знищення майна, примусове спонсорство	68
Крупні підприємства	Проблеми логістики	38
Середні	Складності у пошуку клієнтів, відкликання співробітників на військову службу	44
Малі підприємства		14

Оцінка експертів	Потужна рецесія, втрата темпів розвитку, загроза втрати ринків – є наслідком політичного процесу, а не економічного або військового [5]	56
------------------	---	----

Укладено за даними опитування та інтерв'ю

Більшість спеціалістів сподівається на переростання військово-патріотичних напрямів на сплеск робочої продуктивності. Хоча за результатами інтерв'ю не одноразово наголошувалось на різке падіння продуктивності праці, особливо у часи проведення активних дій.

Таблиця 4

Вибір форми участі бізнесом у кризових ситуаціях (оліє-жировий сектор)

Показник	Підприємства олігопольного ядра	Крупні підприємства	Середні	Малі підприємства
Участь у політичних подіях (добровільна підтримка спротиву військовій агресії)	-	Не забороняється співробітникам	так	так
Допомога волонтерським організаціям	-	В частині допомоги пораненим	так	так
Допомога переселенцям	так	так	частково	ні
Допомога співробітникам та їх сім'ям, що постраждали від військових дій	так	так	частково	Не забороняється ініціатива працівників
Очікування експертів	Політичний нейтралітет та допомога постраждалим			
	Вихід із офшорів		Сплата податків	

Укладено за даними опитування та інтерв'ю

Слід відмітити новий ракурс комунікації менеджменту з персоналом: розширено спілкування, проводиться інформаційна робота – пояснюється позиція компанії, обговорюється поточна ситуація, результати прийнятих рішень,

працівники залучаються до процесу прийняття соціальних рішень. Деякі експерти розцінюють ці факти як прояв зростання довіри між менеджментом та співробітниками, зростання згуртованості та відкритості.

Література

1. Львівська обласна державна адміністрація URL: <https://loda.gov.ua/news?id=66121>
2. Українців забезпечать мільйоном продуктивних наборів – міністр. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/1/683019/>
3. У Запоріжжі підприємства харчової промисловості перевели на цілодобове виробництво продукції. URL: <https://landlord.ua/news/97164/>
4. Головбух. Агро. URL: <https://agro.m CFR.ua/rssnews>
5. Из [Украины](#) [Анализы №264 от 22.03.2022 г.](#) URL: <https://www.laender-analysen.de/ukraine-analysen/264/krieg-gegen-die-ukraine-das-dossier-der-ukraine-analysen-1/>